Besluit Stuurgroep Veenweiden Gouwe Wiericke over Inrichtingsplan Meijegraslanden
Contact:
Programmabureau Veenweiden Gouwe Wiericke
Datum:
Maart 2021

1. INLEIDING

De achterliggende periode zijn in een intensief gebiedsproces gesprekken gevoerd over de invulling en uitvoering van de natuuropgave in de Meijegraslanden, met direct betrokkenen (aanwonenden, aangrenzende agrarische ondernemers en pachters) en drie gebiedsstichtingen (Stichting Werkgroep Meijebelangen, Stichting Buurtcomité Stichtse Meije en Stichting Behoud Meijegraslanden). Tijdens deze gesprekken is gezamenlijk gezocht naar oplossingen voor kansen, wensen en zorgpunten.
Uitgangspunt is steeds geweest de natuuropgave, waarbij daar waar mogelijk rekening is gehouden met de ondernemers en de bewoners uit de omgeving. Het concept-inrichtingsplan is naar aanleiding van de gesprekken op een aantal onderdelen aangepast, de afspraken over het beheer en het agrarisch medegebruik zijn aangescherpt en door de provincie Zuid-Holland (PZH) zijn diverse garanties gegeven aan agrariërs in de omgeving. Maar ook is duidelijk dat in het intensieve proces van de afgelopen maanden, niet alle zorgen weggenomen konden worden en over sommige punten verschil van mening blijft.

2. BESLUIT

Het inrichtingsplan is op 17 maart jl. door de stuurgroep Veenweiden Gouwe Wiericke unaniem vastgesteld. Het besluit is een uitwerking van het Gebiedsakkoord uit 2013 en van het Natura 2000-Beheerplan van 2015, en het past binnen het bestemmingsplan van 2016.

Onderaan dit document zijn de inrichtingstekeningen opgenomen.

In onderstaande tabel is het besluit weergegeven aan de hand van de verschillende onderwerpen en zorgpunten die naar voren kwamen tijdens het gebiedsproces.

Onderwerp / zorgpunten	**Besluit**
Inrichting	
Oppervlakte rietmoeras deelgebied B / te groot	De oppervlakte van het rietmoeras in deelgebied B is zo aangepast (verkleind) dat er binnen dit deelgebied netto 5 ha roerdompbiotoop ontwikkeld kan worden, conform gebiedsakkoord. De totale (bruto)oppervlakte van dit gebied is ca 6,5 ha.
Vorm rietmoeras deelgebied B / te dicht bij woningen	De vorm van het rietmoeras in deelgebied B is aangepast van vierkant naar een langwerpige begrenzing, waardoor deze verder van de woningen afligt en kans op muggenoverlast wordt beperkt.
Afgraven in deelgebied A / niet wenselijk	In de zone langs de woningen wordt minder afgegraven om cultuurhistorische waarden (hoog-laagverschillen) zo veel mogelijk te behouden. Het uitgangspunt is een gesloten grondbalans om grondtransport in het gebied te beperken.
Nazorg na inrichting / angst voor storingssoorten	Op basis van de gesprekken is besloten dat de inrichting is inclusief nazorg voor een periode van 2 jaar. In deze periode wordt de ontwikkeling van haarden storingssoorten op geroerde grond bestreden en de hoogte van de peilscheidingen gecontroleerd en hersteld. Ook kan hierop gestuurd worden via 6-jarige pachtcontracten.*
Doel vochtig hooiland gedeeltelijk aangepast in kruiden- en faunarijk grasland / te beperkt agrarisch medegebruik	Van het vochtig hooiland in deelgebied B (was 9 ha) krijgt circa 4,5 ha het doel kruiden- en faunarijk grasland. Door de ontwikkeling van dit type grasland ontstaan er ruimere mogelijkheden voor agrarisch medegebruik. Tevens blijft daarmee het aanzicht van 'koeien in de wei' bestaan.

Agrarisch medegebruik	
Definitie / Agrarisch medegebruik niet duidelijk en op termijn onzeker	Op basis van gesprekken met een afvaardiging van de drie stichtingen en Natuurmonumenten (NM) is vorm en inhoud van het agrarisch medegebruik geformuleerd. Agrarisch medegebruik is bepaald en geborgd via positieve pacht, pachtvoorwaarden die aansluiten bij het pachtprijzenbesluit PZH, GLB-subsidie van toepassing, 6-jarige pachtcontracten. Per deelgebied is omschreven hoe invulling wordt gegeven aan agrarisch medegebruik, incl. koe in de wei. Het gaat om percelen waarop natuurdoelstellingen (NNN) worden nagestreefd (waarop bemesting beperkt mogelijk is) én ruimte blijft voor agrarische medegebruik (conform Gebiedsakkoord).Vanuit de praktijk kijken de gebiedspartijen echter anders naar het agrarisch medegebruik. Over dit punt is dus geen overeenstemming.
Pachtcontracten / voor strakkere afspraken over de pachtuitgifte door NM + voorkeur voor pachters uit de Meije	Vanuit de gebiedspartijen is de wens naar voren gebracht om strakkere afspraken vast te leggen over de pachtuitgifte door Natuurmonumenten. Uitgangspunt is dat Natuurmonumenten gaat werken met 6-jarige pachtcontracten. Zo is duurzaam agrarisch medegebruik geborgd en kan men betere afspraken maken over bestrijding van storingssoorten. Hoofdlijn is dat Natuurmonumenten zo veel mogelijk samenwerkt met lokale agrariërs om, onder andere, verkeersbewegingen te beperken.
Beheerpakketten / Agrarisch medegebruik op graslanden te beperkt, (evenwichts)bemesting nodig voor duurzaam langjarig agrarisch gebruik	De beheerpakketten voor de beheertypen vochtig weidevogelgrasland, kruiden- en faunarijk grasland en vochtig hooiland zijn nu helder omschreven met afspraken over locatie, waterpeil, beheer en bemesting **. Natuurmonumenten en de pachter kunnen afspraken maken over de wenselijkheid van een evenwichtsbemesting. Het principe 'koe in de wei' blijft overeind.
Vier ha Blauwgrasland	
Realisatie / Niet conform N2000 Beheerplan	Het besluit is om de inrichting van de 4ha blauwgrasland, zoals opgenomen in het inrichtingsplan, te handhaven. De realisatie van de 4 ha blauwgrasland is conform Natura 2000-Beheerplan, essentieel en urgent, daarom wordt niet gewacht op de uitkomst van de "gebiedsgerichte aanpak".
Effect / Angst dat omliggende agrarische bedrijven hier hinder van ondervinden	De provincie heeft besloten om, conform de vastgestelde NNN-opgave en het vastgestelde N2000-Beheerplan, door te gaan met de realisatie van de ha's blauwgrasland. Dit vooruitlopend op de gebiedsgerichte aanpak. Uitgangspunt is dat bedrijven geen last krijgen van de extra hectares blauwgrasland. De provincie heeft door een extern onderzoeksbureau laten onderzoeken of er nadelige effecten te verwachten zijn (irt vergunningverlening en ontstaan van nieuwe piekbelasters), uitgaande van huidig gebruik en verleende vergunningen. De uitkomst is dat de kans nihil is dat er als gevolg van het ontwikkelen van de 4ha blauwgrasland agrarische bedrijven zijn die worden benadeeld. Vragen die door de gebiedsstichtingen in de recente brieven zijn gesteld over dit onderzoek zullen worden beantwoord. De provincie begrijpt dat de agrariërs en de gebiedsstichtingen zekerheid willen. Daarom is een 'compensatieregeling' opgenomen in het N2000-Beheerplan. De regeling is naar aanleiding van het achterliggende gebiedsproces concreter gemaakt (zie volgende punt).
Compensatieregeling / Angst dat omliggende agrarische bedrijven hier hinder van ondervinden	Er is afgesproken dat de provincie Zuid-Holland: 1) zorgt voor de AERIUS-berekening ten behoeve van het bepalen van het effect van de vier hectare blauwgrasland op de individuele bedrijven. Hiervoor zijn bedrijfsgegevens nodig van de individuele bedrijven;

	2) eventuele extra te nemen stikstofreducerende maatregelen vergoedt; 3) zorgt voor één duidelijk loket voor bovenstaande, namelijk de projectleider N2000 Nieuwkoopse Plassen.
Procesafspraken met de streek	
Vastlegging van de peilscheidingen / angst voor wateroverlast door niet op hoogte houden van peilscheidingen	Er zijn concrete afspraken gemaakt tussen Natuurmonumenten, Hoogheemraadschap van Rijnland en de provincie Zuid-Holland over de hoogte en monitoring van de nieuwe peilscheidingen. Deze afspraken zijn vastgelegd middels het verslag van het bestuurlijk overleg van 18 februari 2021 ***. Buiten het plangebied geldt de reguliere zorgplicht zoals deze voor iedere grondeigenaar geldt.
Evaluaties en excursies	Na de 2 jaar nazorgperiode evalueren Natuurmonumenten, provincie Zuid-Holland en de stichtingen de samenwerking. Gedurende het groei-seizoen organiseert Natuurmonumenten regelmatig excursies.
Rollen en verantwoorde-lijkheden & vastlegging afspraken / NM houdt zich niet aan afspraken	Rollen en verantwoordelijkheden en de afspraken zijn vastgelegd als onderdeel van het bestuurlijk overleg van 18 februari 2021. De overheidspartijen evenals Natuurmonumenten kunnen hier op aangesproken worden ****
Bestemmingen	
Behoud bestemming "agrarisch met waarden" / Angst voor verzoek van NM voor omzetting naar natuur-bestemming op termijn	De gebiedsafspraken vanuit het Gebiedsakkoord en het bestuurlijk overleg van 18 februari 2021 zijn leidend. Deze zijn gericht op het behoud van het agrarisch medegebruik van de natuurgraslanden en op de bestemming "agrarisch met waarden". Er is geen aanleiding om naar aanleiding van deze afspraken de bestemming aan te passen in een natuurbestemming. In het vigerende bestemmingsplan is letterlijk opgenomen dat voor de graslanden geen gebruik kan worden gemaakt van de wijzigingsbevoegdheid om 'agrarisch met waarden' om te zetten in 'natuur'. Op verzoek van de stichtingen is het volgende in het bestuurlijk besluit van 17 maart 2021 vastgelegd: "De uitvoering van en het beheer overeenkomstig de 3 Natuurpakketten vochtig weidevogelgrasland, kruiden- en faunarijk grasland en vochtig hooiland op de bestemming "Agrarisch met Waarden" zal niet leiden tot een bestemmingswijziging van "Agrarisch met Waarden" naar "Natuur"."
Natuurbeheertypen versus bestemmingsplan / de natuurpakketten passen niet binnen de bestemming	De beoogde natuurlijke inrichting en de bijbehorende 3 beheerpakketten met agrarisch medegebruik passen binnen de bestemming "agrarisch met waarden"; dit is bevestigd door de gemeente Nieuwkoop.

** Uitwerking onderhoud en beheer percelen*
De gebiedsstichtingen hebben in haar brieven van maart 2021 in aanloop naar de stuurgroepvergadering van 17 maart gevraagd om nader overleg tussen veehouders en burgers en het programmabureau, om tot een goede uitwerking te komen over het beheer van de percelen van Natuurmonumenten.
De achterliggende periode is reeds intensief gesproken over dit onderwerp. De stuurgroep is van mening dat met de huidige afspraken er voldoende waarborgen zijn. Zo zijn de inrichting en nazorg er op gericht dat op die delen waar grond wordt geroerd/opgebracht, zich geen haarden van storingssoorten kunnen ontwikkelen (direct inzaaien met grasmengsel en tijdens de nazorg zeer intensief maaien). Dit in combinatie met langjarige pachtcontracten wordt als voldoende beschouwd. Langjarige pachtcontracten versterkt het belang (daarmee prikkel) voor de pachter, de percelen goed te beheren. Daarnaast kunnen afspraken worden gemaakt over (de wijze van) bestrijding van storingssoorten.

** *Uitwerking beheervoorwaarden*

- Vochtig weidevogelgrasland
  - Locatie: 17 ha in deelgebied A
  - Waterpeil ten opzichte van maaiveld (mv) laagste percelen:
    - 40 cm –mv, tijdens broedseizoen 10 cm -mv
  - Beheer door pachter:
    - Minimaal 1x maaien per jaar, voor of na 15 juni + nabeweiden
    - Voorbeweiden ca 30% oppervlakte
    - Tot 1 mei zonder dichtheidsrestrictie, na 1 mei met dichtheidsrestricties
    - Mest door middel van beweiding, op termijn ruige stalmest: afhankelijk van voedselrijkdom bodem en afspraken in pachtcontract

- Kruiden- en faunarijk grasland:
  - Locatie: 22 ha in deelgebied B
    31 ha in deelgebied C
  - Waterpeil ten opzichte van maaiveld (mv) laagste percelen:
    - Merendeel jaarrond 25 cm –mv
  - Beheer door pachter:
    - Minimaal 2x maaien waarbij 1^{e} snede voor of na 15 juni.
    - Of gedurende groeiseizoen beweiden met rundvee max 1 gve/ha
    - Mest door middel van beweiding

- Vochtig hooiland:
  - Locatie: 4,5 ha in deelgebied B
  - Waterpeil t.o.v. maaiveld (mv) laagste percelen:
    - Merendeel jaarrond 25 cm -mv
  - Beheer door pachter:
    - Maaien na 15 juni, 2 keer per jaar
    - Geen mestgift

*** *Vastlegging van de peilscheidingen*
Er zijn concrete afspraken gemaakt tussen Natuurmonumenten, Hoogheemraadschap van Rijnland en de provincie Zuid-Holland over de hoogte en monitoring van de nieuwe peilscheidingen. Deze afspraken zijn vastgelegd middels het verslag van het bestuurlijk overleg van 18 februari 2021.
De hoogte van de nieuwe peilscheidingen betreft:
- Tussen Nieuwkoopse plassen en rietmoeras +25 cm NKP-peil
- Tussen Rietmoeras en graslandpercelen +20 cm rietmoeras-peil

In het vastgestelde inrichtingsplan wordt de door Rijnland aangegeven advieshoogte voor de peilscheidingen (voor de peilscheidingen tussen de Plassen en het te realiseren rietmoeras, en tussen het rietmoeras en de in te richten omliggende (natuur- en agrarische) graslandpercelen) opgevolgd. Het inrichtingsplan is de basis voor de vergunningaanvraag Waterwet.
Er zal een periodieke monitoring (tweejaarlijks) plaatsvinden door een onafhankelijk bureau. Deze monitoringsopgave zal ook onderdeel zijn van de subsidiebeschikking aan Natuurmonumenten voor de uitvoeringsfase.

Voor de bestaande keringen geldt bestaande wet- en regelgeving, zoals die voor elke grondeigenaar geldt.

**** *Rol betrokken overheden bij naleving afspraken*
De gebiedsstichtingen hebben de wens geuit dat de betrokken overheden nadrukkelijker hun rol nemen in het toezien op het naleven van de afspraken en voortzetting ervan na de tweejarige nazorgperiode op de inrichting. De stuurgroep heeft met haar besluit bevestigd achter de tijdens bestuurlijke overleggen gemaakte afspraken te staan en er op toe te zien dat deze afspraken worden nageleefd. De overheidspartijen evenals Natuurmonumenten kunnen hier op aangesproken worden. Omdat Natuurmonumenten als grondeigenaar verantwoordelijk is voor het beheer in de praktijk, kan in eerste instantie Natuurmonumenten aangesproken worden op het niet nakomen van afspraken. Wanneer hier geen/onvoldoende gehoor aan wordt gegeven kunnen de stichtingen bij de provincie Zuid-Holland terecht, zodat (zo nodig een bestuurlijk) overleg gevoerd kan worden.

De provincie is eindverantwoordelijk voor de realisatie van de natuuropgave NNN en heeft toegezegd de monitoring van het natuurbeheer binnen de NNN te zullen intensiveren. In het kader van de beheersubsidie zullen periodiek (gedacht wordt aan tweejaarlijks) gesprekken worden gevoerd met natuurbeheerders over het gevoerde beheer. Dit zullen momenten zijn waarop een breder gesprek gezamenlijk met de gebiedsstichtingen gevoerd kan worden over de gemaakte afspraken. De overheidspartijen blijven dus graag met het gebied in gesprek.

3. VERVOLG

Dit besluit is niet alleen de afronding van jarenlange planvorming, maar ook de start van het vervolgtraject dat resulteert in daadwerkelijke uitvoering van het inrichtingsplan. Ook hierbij wordt de omgeving betrokken. Zo komt er bijvoorbeeld een informatiebrief voor alle bewoners van en geïnteresseerden rondom de Meije, en wordt een informatiebijeenkomst voor alle belangstellenden georganiseerd. Met de gebiedsstichtingen wordt doorgesproken over de detaillering van het grondverzet/de grondbalans. Aanvullend blijft de provincie na herinrichting in gesprek met het gebied om gezamenlijk de ontwikkeling van het gebied te monitoren.

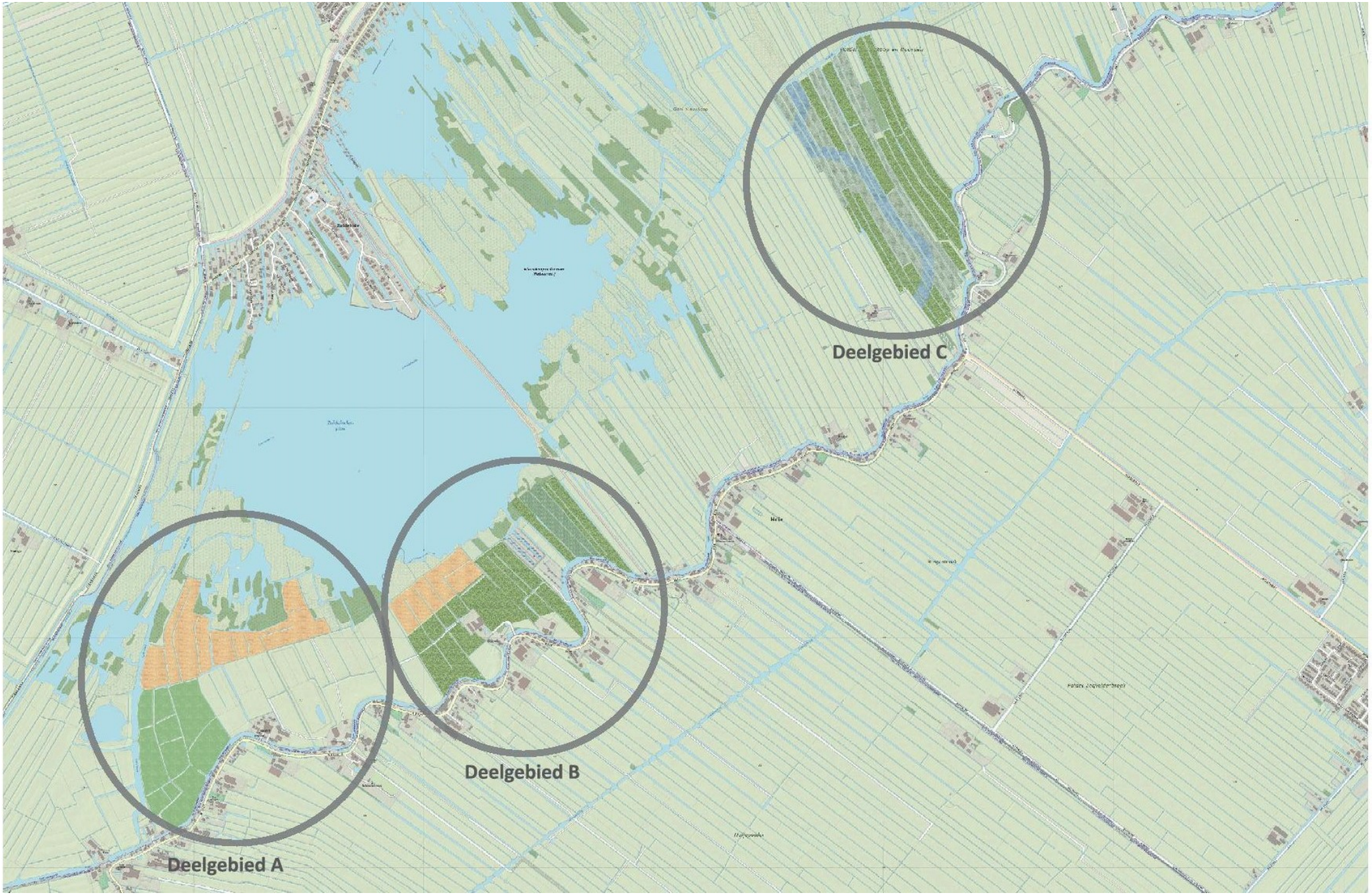
Deelgebied C
Deelgebied B
Deelgebied A

Rietmoeras en roerdomp

Natuurvriendelijke oever

Vochtig weidevogelgrasland, ruimte voor de weidevogels, zoals de grutto

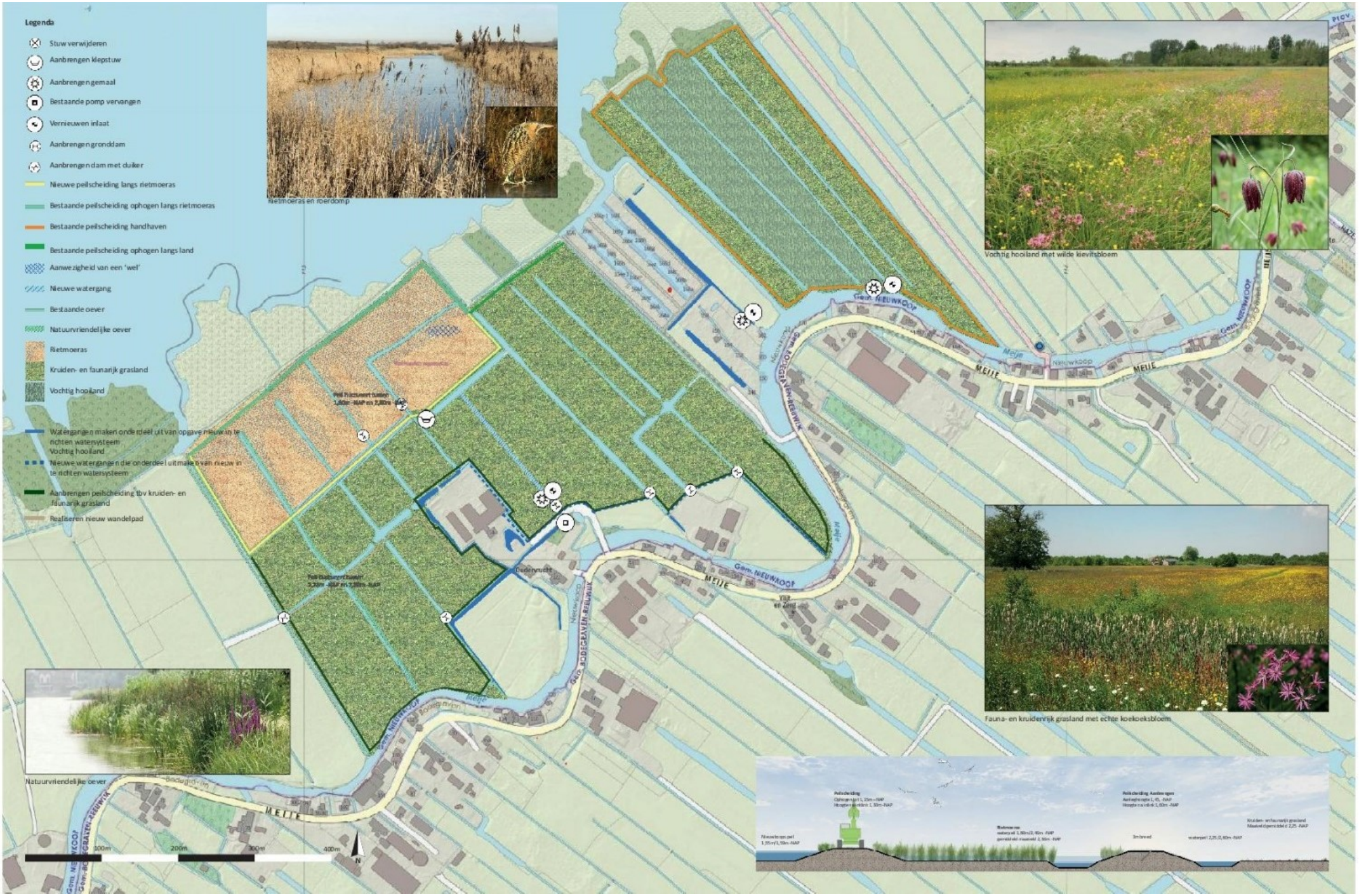
Legenda
Stuw verwijderen
Aanbrengen klepstuw
Aanbrengen gemaal
Bestaande pomp vervangen
Vernieuwen inlaat
Aanbrengen gronddam
Aanbrengen dam met duiker
Nieuwe peilscheiding langs rietmoeras
Bestaande peilscheiding ophogen langs rietmoeras
Bestaande peilscheiding handhaven
Bestaande peilscheiding ophogen langs land
Aanwezigheid van een 'wel'
Nieuwe watergang
Bestaande oever
Natuurvriendelijke oever
Rietmoeras
Kruiden- en faunarijk grasland
Vochtig hooiland
Watergangen maken onderdeel uit van opgave nieuw in te richten watersysteem
Vochtig hooiland
Nieuwe watergangen die onderdeel uitmaken van nieuw in te richten watersysteem
Aanbrengen peilscheiding tbv kruiden- en faunarijk grasland
Realiseren nieuw wandelpad
Rietmoeras en roerdomp
Vochtig hooiland met wilde kievitsbloem
Fauna- en kruidenrijk grasland met echte koekoeksbloem
Natuurvriendelijke oever
Gem. NIEUWKOOP
MEIJE
Meije
Nieuwkoop
Diedervrucht
Veil en Zand
Boezemsloot
100m
200m
300m
400m
N

Bloemrijke schraalgraslanden

Spaanse ruiter als kenmerkend soort voor de schraalgraslanden

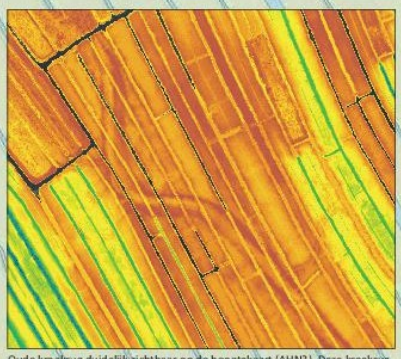

Oude kreekrug duidelijk zichtbaar op de hoogtekaart (AHN3). Deze kreekrug wordt niet geplagd.

Legenda

- Aanbrengen klepstuw
- Aanbrengen gronddam
- Aanbrengen inlaatduiker
- Aanbrengen dam met duiker
- Verwijderen gronddam
- Verwijderen pomp
- Handhaven bestaande peilscheiding
- Nieuwe watergang
- Bestaande oever
- Handhaven oude kreekrug - opgevulde veenstroom
- Nat schraalgrasland (met deels potentie voor ontwikkeling blauwgrasland)
- Bestaand bosperceel
- Kruiden- en faunarijk grasland

100m 200m 300m 400m

N